

Nicușor Beldiman

FAMILIA CREȘTINĂ – temă prioritară pentru predicatorii români din secolul XX

Abstract: *Christian Family: A Priority Issue for Romanian Preachers in the 20th Century.* Problems faced by the Christian family today are both an expression of increasing current secularization of contemporary society, and the consequence of the atheist education under the communist regime. The factors that weaken and affect family life are many and complex. The most common is selfishness, or excessive concern with oneself, that causes the family members to fail to do their duty to their family. For this reason, most sermons attach great importance to family, which is a permanent matter for consideration. Sheperds of souls, and preachers of God's word have acknowledged, described and valued the role of family life, outlining its religious and moral principles, rooted in the divine revelation.

Keywords: *Christian Family, School, Marriage, Religious and Moral education, Orthodox Theology*

Familia a ocupat întotdeauna un loc central în învățătura creștină despre viață, fiind înțeleasă drept comunitatea de bază a umanității, de care depind dezvoltarea, stabilitatea și, mai ales, existența întregii omeniri. Dacă de-a lungul istoriei, familia a avut un rol fundamental în viața omenirii, trebuie să observăm că astăzi familia se confruntă cu noi și multiple realități și situații care-i amenință unitatea și șubrelesc relațiile soți-părinți, părinți-copii etc. Amenințările reale ce pândesc familia ne explică de ce astăzi lumea este preocupată de soarta familiei, și mai ales de soluțiile concrete ce se pot da pentru a se păstra acest sanctuar al vieții și sfințeniei cu scopul pentru care a fost creat de Însuși Dumnezeu. Familia a fost binecuvântată de Dumnezeu când a fost creat omul, bărbat și femeie, și este expresia iubirii lui Dumnezeu față de oameni, adevăr care a fost întărit prin participarea Mântuitorului la nunta din Cana Galileii, unde El a săvârșit, la cererea Maicii Sale, schimbarea apei în vin, în favoarea unei familii nou întemeiate.

Astăzi, familia creștină este confruntată cu multe probleme îngrijorătoare, atât pe plan social, cât și în plan spiritual. Din această cauză,

majoritatea predicatorilor îi acordă o importanță deosebită, constituind preocuparea permanentă a activității lor. În cultura Bisericii Ortodoxe Române, precum și în literatura română de la începuturile ei și până astăzi, predica a reprezentat și reprezintă un gen și, respectiv, o modalitate importantă de manifestare a Cuvântului lui Dumnezeu, ca temelie și suport al credinței „lucrătoare prin iubire”. Predica sau omilia este nu numai o nobilă datorie a preotului de a sădi cuvântul lui Dumnezeu, prin îndemnuri și învățături transmise credincioșilor, ci și o misiune plină de har, de a spori, prin cuvântul sfânt, bogăția de idei și de simțăminte a literaturii religioase, parte integrantă și de mare preț a culturii române din toate veacurile. Păstori de suflete și propovăduitori ai Cuvântului lui Dumnezeu, au cunoscut, descris și prețuit înaltele rosturi ale vieții de familie, stabilindu-i principii religioase și morale, ale căror origini izvorăsc din revelația divină.

1. Cea mai veche și cea mai importantă. Preotul Ștefan Slevoacă consideră familia creștină autentică „cea mai veche din toate așezămintele omenеști. Nicio instituție nu are un rol atât de hotărâtor pentru om și societate ca instituția familiei... Dacă într-o societate familia este așezată pe idei sănătoase întregul trup social progresează. În caz contrar, toate se clatină și se prăbușesc”¹. Apoi, îi îndeamnă pe soți, uniți prin Taina Cununiei, să păstreze egalitatea stabilită între ei de Dumnezeu și să se ajute reciproc, deoarece omul nu este deplin decât prin căsătorie. Bărbatul este puternic, curajos, întreprinzător, destoinic în lucrurile cele din afară ale căminului familial. Dar el este neîndemânatic în treburile mărunte ale casei. Femeia este mai răbdătoare, mai simțitoare, dar e lipsită de putere fizică. Unul are trebuință de sprijinul celuilalt.

Prin căsătorie, amândoi alcătuiesc *un trup*, adică se completează unul pe altul, se ajută, se desăvârșesc... Bogăția ca și sărăcia, succesul ca și înfrustarea, starea de sănătate, ca și de boală, trebuie primite și suportate cu puteri unite, într-un duh de devotament reciproc și de jertfă, izvorâte din iubire².

În strânsă legătură cu familia, predicatorii români acordă o atenție sporită *educației copiilor*. În acest sens, preotul Slevoacă exprimă adevărul că *părinții sunt chemați să fie hrănitorii, ocrotitorii și educatorii tinerelor vlăstare*. Instinctul lor de mamă și de tată, dragostea lor comună

¹ Pr. Ștefan Slevoacă, *Predici pentru toate duminicile și sărbătorile anului bisericesc*, București, 1979, p. 198.

² *Ibid.*, p. 202.

pentru ființa plăpândă venită pe lume, arată că ei sunt chemați să împlinească lucrarea atât de anevoioasă și de importantă a dezvoltării fizice și morale a copilului¹. Necesitatea educației creștine, bazată pe principiile religioase și morale, se impune cu atât mai mult, cu cât, în afară de familie, este cu neputință a forma oameni adevărați.

• **Familia reprezintă cea dintâi și cea mai importantă școală a moralității.** Când această școală lipsește sau este rău înțeleasă, urmările sunt dezastruoase pentru indivizi și societate și adesea sunt de nereparat. Sunt amintite, apoi, cauzele distrugătoare ale familiei: desfrâul, concubinajul, divorțul, împotrivirea de a naște prunci, dar mai ales setea prea mare după libertate rău înțeleasă. Omul de astăzi – notează preotul Slevoacă – „nu vrea să suporte nicio mărginire în plăcerile sale, în satisfacerea poftelor sale. Orice disciplină, orice răspundere, deci și cele legate de viața de familie, apar ca o povară, ca un jug. Vine apoi părerea falsă că actul căsătoriei este un contract, un lucru omenesc, care poate fi anulat oricând, după bunul plac. Altă cauză, care distruge viața de familie, este lipsa de seriozitate cu care tinerii pășesc astăzi pe drumul căsniciei. Pentru o unire pașnică și durabilă se cere o credință tare, sentimente sincere și curate, caractere potrivite”². Apărarea familiei este una dintre datoriile noastre sfinte. Întâi de toate apărăm familia susținând-o în sânul nostru. Dumnezeu a creat viață, iar femeia devine mamă și dă naștere la viață. Din păcate, multe tinere renunță la acest dar pentru a face carieră, iar mulți bărbați renunță la căsătorie din același motiv. Ei simt apoi nevoia de afecțiune și de comunicare, pentru că oamenii au nevoie de dragostea celor de lângă ei. Tinerii trebuie să știe că Dumnezeu le-a scos în cale viitorul soț sau viitoarea soție și de aceea trebuie să-și stabilească de la început un program de viitor. Chiar dacă nu vor putea împlini toate, pornesc la drum cu putere, pentru că dragostea dintre cei doi este o forță din care se vor naște prunci închinați lui Dumnezeu. Așa cum ne creăm ambianța în familie, în așa fel ne vor crește și copiii. Știința a dovedit că nu se nasc trăsături deja formate, ci doar predispoziții, care pot fi antrenate, dezvoltate sau pot fi anihilate. Copilul crescut într-o familie creștină învață să trăiască creștinește. Familia este singura șansă de perpetuare a neamului nostru³.

¹ *Ibid.*

² *Ibid.*, p. 203.

³ Î.P.S. Mitrop. Laurențiu Streza, *Așa cum ne creăm ambianța în familie, în așa fel ne vor crește și copiii*, <http://www.mitropolia-ardealului.ro/ips-laurentiu-asa-cum-ne-cream->

2. Necesitatea educației religioase a copiilor în familie. Cu unele excepții, toți oamenii sunt preocupați de sănătatea copiilor lor. Toți se îngrijorează și se neliniștesc când o boală le necăjește odraslele. Se frământă, n-au somn, aleargă la medic, cheltuiesc până la cel din urmă ban numai să vadă iarăși înflorind sănătatea pe obrajii celor ce sunt bucuria și nădejdea lor. Conștient de această stare de lucruri, părintele Ștefan Slevoacă demonstrează faptul că a se îngriji de bunăstarea trupeză a copiilor este o mare datorie a celor ce le-au dat viață, dar o datorie mult mai mare, mult mai sfântă este creșterea sufletească a copiilor. Această sublimă concepție o exprimă cu multă claritate astfel: „Omul este în viață ceea ce l-au făcut părinții. Ceea ce deprinde și învață copilul în casa părintească, aceea este temelia viitorului său întreg. Zestrea lui adevărată este creșterea care a primit-o, cum se zice, <<în cei șapte ani de acasă>>. Și dacă această temelie e șubredă, dacă această zestre e săracă, nimic nu poate face mai târziu, sau aproape nimic. Școala dă știința de carte, armata învață disciplina, meseria învață cum să-ți câștigi pâinea, dar casa părintească formează sufletul omului, sufletul din care iese binele sau răul, dragostea sau cruzimea, omnia sau bestialitatea”¹.

Amintind de trista situație din antichitate, când în Grecia și la Roma, copiii încă de mici erau luați din familie și încredințați Statului, care le făcea creșterea și educația în lagăre, iar pe cei bolnavi, pentru a nu le mai purta de grijă, îi omora, părintele Vasile Vasilache arată că **părinții reprezintă buciul vieții, prin cele două mâini care le-au unit în fața Sfântului Altar, ei sunt ca două împărății, care s-au făcut una puternică, pentru a asigura nașterea și buna creștere a copiilor**. Familia – spune autorul – este o orânduire dumnezeiască. Ea e cel mai vechi așezământ omenesc. Încă de la creație, Dumnezeu a făcut bărbat și femeie pentru a trăi împreună”².

Cu toate greutățile și necazurile prin care trece o familie, există totuși o bucurie care nu poate fi umbrită: bucuria copilăriei nevinovate, căci „într-o astfel de binecuvântată familie, fiecare din noi a văzut lumina aces-tei vieți. În sânul familiei ne-am născut și am crescut. În ea ne-am format. Aici ne-am îndulcit din fericirea acestei vieți. Și ca niște păsări, sub călăuza părinților, am început să ne deprindem a ne lua zborul în viață. Mama și

ambienta-in-familie-in-asa-fel-ne-vor-creste-si-copiii/

¹ *Ibid.*, p. 105.

² Vasile Vasilache, *Pe căile Domnului. Predici rostite la radio*, București, 1942, p. 88.

tata ne-au învățat să vorbim. Și tot ei, ne-au arătat ce e bine și ce e rău. Și așa, pânza sufletelor noastre e țesută cu gândurile și simțămintele părinților. Iar bunicii ne-au legănat cu basme în albia tradițiilor noastre sfinte de credință și de naționalitate...”¹.

3. Importanța prezenței și ajutorului lui Dumnezeu în cadrul familiei creștine.

Părintele Vasilache exemplifică acest adevăr prin minunea vindecării copilului lunatic, când tatăl, îndurerat de boala fiului său, nu-l omoară, ci caută ca să aibă viață, aducându-l la Hristos, Doctorul sufletelor și al trupurilor. „O minunată treime: Dumnezeu, un părinte de familie, și un fiu!, exclamă predicatorul nostru. Unite, toate acestea aduc viață, izbăvire de orice durere și fericire. Altfel, numai copilul lăsat singur, plătând cum e, și vânat de primejdii oricând, în orice clipă poate să sfârșească în chip dureros. De asemenea, apoi, numai părinții și copiii lor nici când nu pot fi în putere de a alunga toate primejdiile și a îndepărta orice suferință... E nevoie ca vieții omenеști să i se adauge și cea de-a treia parte a cununii sale pentru deplina izbândire și fericire. Dumnezeu este acel care încununează viața. Cu El, părinții și copiii, pot totul: vindecare de orice suferință, bogăție sufletească și pământească chiar, fericirea aici și în veci”².

Preotul Scriban subliniază necesitatea educației copiilor, apelând la un exemplu simplu, accesibil oricui: „Vedeți cloșca cum aleargă pentru puii săi mai ceva decât cea mai bună mamă. Ea nimănui n-are să dea seamă cum i-a crescut, dar firea o îndeamnă la asta; Dumnezeu a așezat ca așa să fie”³. Se înșală cei ce cred că trebuie să se îngrijească numai pentru întărirea trupului copiilor. Tocmai de aceea autorul spune că părinții au o grijă și mai mare pentru copii, și anume, grija pentru sufletul lor, deoarece când copilul începe să vorbească și să priceapă, atunci „trebuie să începi a-i pune dinainte pilde bune. În acest timp grija pentru trup și cea pentru suflet trebuie să meargă mână în mână. Vorbe bune, pilde frumoase și îndemnuri neîncetate să nu lipsească. Când omul nevoiaș vine și-ți cere să-l ajuți, dă copilului să-i dea, căci în chipul acesta și pe dânsul îl deprinzi cu milostenia. Cum îl vei deprinde de mic, așa va fi mare”⁴.

¹ *Ibid.*, p. 89.

² *Ibid.*, p. 88.

³ Arhim. Iuliu Scriban, *Predici pentru popor*, Ediția a IV-a, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1944, p. 261.

⁴ *Ibid.*, p. 263.

În *Predica la Duminica a IV-a după Rusalii*, preotul I. Scriban face un călduros apel către părinți, zicând: „Ceea ce vi se cere vouă nu e să le dați multă învățătură, că nu toți pot asta, dar este altceva mai de preț: să nașteți într-înșii pornirile bune. A-i face blânzi și binevoitori cu toată lumea, săritori, drepți, iubitori de adevăr, miloși; acestea trebuiesc mai înainte și mai presus de orice... Bunele porniri ale sufletului sunt podoabele omului. Pe acestea trebuie să vă siliți a le sădi în sufletele copiilor. Nimeni nu are să vă întrebe ce avere le-ați lăsat, căci nu acestea au preț în fața Dreptului Judecător, ci ce comoară pentru suflet le-ați lăsat”¹. Dar, pentru ca ei să beneficieze de educație corespunzătoare, mai întâi, părinții sunt datori să-și conformeze viața principiilor moralei creștine, deoarece „cum îl vei deprinde de mic, așa va fi mare. Te îngreunezi să-l crești cât e de mic, îți va fi spre rușine, când va ajunge mare. După cum pomul trebuie să-l muncești, să-l sapi, să-l cureți de omizi, de uscături ca să capeți roadă, așa trebuie să te muncești și cu copilul”².

• **Părinții sunt colaboratori cu Dumnezeu la opera creației neamului omenesc, sunt auxiliarii Lui.** Profesorul Teodor M. Popescu susține că aceștia trebuie să facă din copii oameni după voia lui Dumnezeu. În această nobilă misiune ei se pot mântui sau osândi prin copiii lor, potrivit râvnei cu care s-au ostenit în educația acestora, povățuindu-i, nu numai pentru bunăstare, ci pentru viața veșnică. Bunele mame creștine au fost, de regulă, bune educatoare. În baza acestui adevăr, autorul subliniază că „pedagogia lor venea din credința și din învățătura lor creștină. Ea nu se baza atât pe manuale și pe lecții de școală, cât pe învățătura Sfintei Scripturi, această carte a vieții care cuprinde, în principii dumnezeiești și în sfaturi și experiențe de profeți și de apostoli, cea mai înaltă știință a creșterii oamenilor, aceea care îi face mai buni, mai drepți, curați, sinceri, corecți, oameni de caracter, virtuoși întru totul”³.

Pentru părintele Mihail Bulacu **educația copiilor** în familia creștină **este o obligație fundamentală a părinților**. Pentru realizarea acestui dezerat, părinții sunt datori să se comporte cu adevărat creștinește, deoarece mediul înconjurător de cele mai multe ori este dăunător, începând în unele cazuri nefericite, chiar cu familia propriilor părinți. De aceea, autorul

¹ *Ibid.*, p. 266.

² *Ibid.*, p. 263.

³ Teodor M. Popescu, *Meditații teologice*, vol. II, Editura Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, București, 2003, vol. I, p. 280.

subliniază că „în Sfânta Scriptură sunt atâtea locuri în care tatăl și mama sunt îndrumați cum trebuie să-și crească copiii, să-i iubească ca pe un dar al lui Dumnezeu, să-i învețe legea dumnezeiască, să-i crească în frica de Dumnezeu, să-i învețe bine, să le dea povești folositoare și să le facă tot ce este necesar pentru ca la rândul lor să creadă și să săvârșească ce e plăcut lui Dumnezeu”¹.

Necesitatea educației religioase a copilului este arătată de preotul Bulacu astfel: „Dacă prin îngrijirea sănătății copiilor le venim în ajutor, de a putea fi oameni care să-și agonisească prin propria lor muncă existența vieții zilnice, prin îndrumarea lor sufletească îi ajutam cu adevărat să fie fericiți, nu în bogății și în atâtea bunuri materiale, ci în noblețea sufletească a bunului creștin... Cei mai mari educatori ai lumii au scris îndemnând părinții, pe dascăli și educatori să apropie sufletul copiilor de învățătura Domnului Hristos”².

• Școala continuă educația începută în familie. Părintele Bulacu precizează că educația creștină începută în familie, trebuie să fie continuată și în școală, unde se completează prin contribuția Bisericii, deoarece „cea mai fericită epocă în istoria educației, a fost aceea când educatorul a fost cu adevărat creștin convins și practicant. Iar în epoca când părinții copiilor în familie, profesorii noștri în școală, precum și preoții Bisericii noastre au fost devotați acestei taine, de a plămădi în mod fericit sufletul copiilor și al tineretului cu aluatul învățaturii creștine, s-a ajuns la cele mai fericite rezultate și pentru restul educației”³. De aceea, pentru împlinirea acestui deziderat, pentru buna creștere a copiilor, avem nevoie, în primul rând, de buna înțelegere a părinților și mai ales a mamelor copiilor, arată autorul, căci „atunci când poporul nostru va avea mame bune creștine și cu dragoste de bună educație a copiilor, atunci vom avea și școlari buni și mai târziu chiar educatori buni. Pasajul biblic al Domnului Hristos, supremul învățător și educator, înconjurat odinioară, de ucenici, mame și copii, ne rămâne marea destăinuire a tainei celei mari a educației. Copilul, mama, educatorul, trebuie să țină continuu legătura sufletească cu Domnul Hristos”⁴.

¹ Pr. Mihail Bulacu, *Cuvinte din Evanghelie pentru suflet românesc*, vol. I, Tipografia Curții Regale, București, 1944, p. 99.

² *Ibid.*, p. 101.

³ *Ibid.*, p. 186.

⁴ *Ibid.*, p. 190.

În *Predica la Sfânta Muceniță Varvara*, arhimandritul Vasile Vasilache tratează despre datoria părinților de a călăuzi la mântuire sufletele copiilor lor, invocând în acest sens o veche tradiție a poporului nostru, strâns legată de prăznuirea Sfintei Varvara: „Părinții însemnează pe frunte și pe față pe copiii lor, cu semnul Sfintei Cruci, având degetul muiat în miere. Ce creștinească și simbolică însemnare are această sfântă tradiție! Ce taină minunată plină de înțelepciune creștină se cuprinde în acest strămoșesc obicei! În el se poate vedea râvna poporului român de a trăi și de a împlini voia lui Dumnezeu, iar nu pe aceea a păgânului tată al Sfintei Varvara. Părinții noștri făcând semnul Sfintei Cruci pe fețele copiilor, le arată că dorința lor e ca ei să fie creștini. Și crucea făcând-o cu miere, mărturisesc ei acum prin aceasta copiilor lor, dulceața învățaturii lui Hristos. Iar prin degetul lor înmuiat în miere, se vedește bunăstarea credinței creștine care ne vine prin părinții noștri”¹.

4. Cine se căsătorește trebuie să aducă pe lume vârstare noi, după cum cel ce se încorporează în oștire trebuie să învețe mânăuirea armelor. Tot în legătură cu familia creștină stă și nașterea de copii, temă deosebit de actuală, întrucât rostul școlii este de a împărtăși știința de carte, cel al tribunalelor de a împărți dreptatea, iar rostul căsătoriei este de a zidi viața nouă prin nașterea de prunci. Există anumite situații, în care, prin voia divină, familiile sunt lipsite de copii. Cei care cred în Dumnezeu și în purtarea Lui de grijă, trebuie să primească cu toată resemnarea această încercare, stăpânindu-și întristarea prin înfierea de copii orfani și prin faptele îndurării creștine față de cei lipsiți și părăsiți. Sunt nenumărate cazuri, când soții nu voiesc să fie părinți. Ei împlinesc actul legiuit născător de viață, dar nu permit urmarea lui firească. Gustă plăcerea, dar se feresc de îndatoriri. Unii nu vor să aibă nici un copil. Se căsătoresc pentru tot felul de motive: plăcerea, slava deșartă, dorința de îmbogățire, dorința de a uni două moșteniri, gândul de a beneficia de un nume sau de o pensie la bătrânețe.

Cu privire la acest aspect, preotul Slevoacă, în *Predica la Duminica a XXX-a după Rusalii*, consemnează: „Cauzele nerodniciei voite sunt mai multe. Este întâi goana după plăceri a omului modern. Nașterea și creșterea copiilor cer multe sacrificii, îl obligă pe om să se lipsească de multe. Odihna e tulburată, somnul părinților stingherit. Pentru a hrăni mai multe

¹ Arhim. Vasile Vasilache, *Prietenii lui Dumnezeu: Sfinții. Predici*, București, 1947, p. 200.

guri flămânde se cere o muncă mai intensă, pentru a te îngriji de acoperirea atâtor trupuri, trebuie să te îmbraci tu, părintele, mai modest. Oamenii vor să se distreze, să petreacă, să plece în excursii, să facă lux de îmbrăcăminte”¹. Apoi, părintele autor condamnă această atitudine prin următoarele cuvinte: „Dumnezeu a împrumutat oamenilor scânteia vieții, dar candelabrele refuză să se aprindă. Dumnezeu a poruncit: <<Creșteți!>>, iar proorocii mincinoși de azi zic: să descreștem... Cum va putea să stea un bărbat în fața Creatorului când el a refuzat să colaboreze cu El în actul dătător de viață? Cum se va putea împărtăși în slava lui Dumnezeu ca Tată, femeia care n-a primit să fie mamă?”².

5. Atitudinea copiilor față de părinți. Recunoscând familia ca temelie a întregii orânduiri sociale, porunca a V-a a Decalogului precizează cea mai însemnată datorie a copiilor în sânul familiei: cinstirea părinților, de la care au primit nu numai viața, ci și creșterea și educația. Raportul copiilor față de părinți este asemănător raportului dintre oameni și Dumnezeu, Părintele întregului neam omenesc. De aceea, datoriile copiilor față de părinți sunt o consecință a datoriilor oamenilor față de Dumnezeu.

Într-o predică ce tratează tema respectivă, preotul Ștefan Slevoacă face o descriere a acestui raport, punctând necesitatea atașamentului și a ascultării copiilor față de cei ce i-au adus în viață: „Atât nașterea de copii, cât și educația lor în căminul părintesc sunt învredniciri acordate de Dumnezeu, Stăpânul și izvorul vieții. Aceste răspunderi sunt un fel de mandate sfinte primite din partea Aceluia care consacră orice autoritate. Părinții sunt un fel de ambasadori ai cerului pentru cei mici... Buni sau răi, drepti sau păcătoși, bogați sau săraci, învățați sau analfabeți, tatăl și mama trebuie respectați în măsura cea mai înaltă”³. Pentru a reflecta această idee, preotul Slevoacă recurge la cuvintele lui Shakespeare: *glasul părinților este glasul lui Dumnezeu*, recomandând următoarele: „Copiii sunt îndatorați să facă voia părinților și să nu desconsidere sfatul lor. Aceștia din urmă sunt datori să se îngrijească de educația celor ce i-au născut, să-i învețe tot ce este curat, drept, de cinste. Copiii, pentru slăbiciunea minții și lipsa lor de experiență, trebuie să asculte”⁴. Mai mult decât ascultarea, prețuiește iubi-

¹ Pr. Ștefan Slevoacă, *Predici pentru toate...*, p. 220.

² *Ibid.*, p. 221.

³ Idem, *Făclii pentru dreapta credință. Predici*, Editura Episcopiei Buzăului, Buzău, 1985, p. 114.

⁴ *Ibid.*

rea copiilor față de părinți, deoarece aceștia sunt cei mai mari binefăcători ai noștri. „Răsplata, spune părintele Slevoacă, va fi dragostea pe care se cuvine să le-o arăți, atenția cu care trebuie să-i bucuri, ajutorul și darurile pe care să le oferi, mângâierile când sunt triști, bolnavi sau singuri. Să-l ai sub ocrotirea ta pe cel ce te-a păzit de apă și de foc, să-l ții sub acoperișul tău pe cel ce nu mai poate munci, să cauți doctorii cei mai buni pentru măicuța bătrână, acestea sunt datorii sfinte ale copiilor de inimă și de suflet”¹.

Cunoscând situația concretă a timpului său, arhimandritul Scriban constată cu durere că mulți copii stau într-o totală nepăsare față de nevoile părinților lor. Apoi se întreabă „Și cine sunt acești fii? De multe ori poate cei mai răi, cei care au adus părinților mai mult chin și amar. Cam așa sunt firile cele stricate: când e vorba de luat, ești dator să-i dai, când însă îi vine rândul și lui la dat, nu e dator la nimic”². Amintind de faptul că numai la sânul părinților se găsește duioșia și primirea cea cu toată inima, predicatorul autor subliniază că **cinstirea lor nu trebuie să aibă margini**, fiindcă „departe s-au întins și grijile părinților. Dragoste ne-au dat, dragoste trebuie să le dăm în schimb. Să luăm aminte la cuvintele lor, pentru că din iubire adevărată sunt pornite. Să-i ajutăm la nevoie, pentru că ei nu numai ne-au dat ființa, ci au îngrijit să ne înălțăm trupește și sufletește, cu ostenele nesfârșite cârmuindu-ne și crescându-ne. Putem ajunge departe, putem avea multe, să nu uităm, însă, că începuturile de la părinți le avem, lor le datorăm”³. Referitor la acest aspect, autorul explică fragmentul liturgic – *rugăciunile părinților întăresc temeliile caselor copiilor* – din rugăciunea a doua de la Taina Nunții, astfel: „Se înțelege că întărește numai casele acelor fii, care cinstesc pe părinții lor după cuviință. Fiul înțelept știe ce înseamnă chinul părinților în creșterea copiilor, știe îngrijirea de care nu l-au lipsit niciodată și pentru aceasta îi prețuiește ca cel mai scump odor din lume”⁴.

• **Cinstirea părinților nu trebuie să înceteze niciodată.** Chiar dacă găsim la părinți unele lipsuri, nu trebuie să încetăm a-i cinsti, neuitând recunoștința ce le-o datorăm. O idee deosebită pe care arhimandritul Scriban o valorifică, legată de această temă, este aceea că **numai prin dragostea față de părinți neamul și legea noastră au ajuns nevătămate până astăzi**, deoarece „tot ce era de la părinți, legea și neamul și graiul, erau păstrate

¹ *Ibid.*, p. 115.

² Arhim. Iuliu Scriban, *Predici pentru popor...*, p. 421.

³ *Ibid.*, p. 422.

⁴ *Ibid.*

cu sfințenie. Această închinare față de moștenirile părintești a adus până la noi zestrea scumpă a strămoșilor. Așa trebuie să facem și noi, să păstrăm zestrea strămoșilor și s-o lăsăm fiilor, ca și ei s-o ducă mai departe”¹. Prin urmare „iubind pe părinți, iubești și moștenirea lor, și în chipul acesta se păstrează. Fără cinstire și dragoste de părinți, așezămintele se strică și se risipesc. Și cum veți cere de la fiii voștri dragoste și cinstire, când voi nu le aveți față de părinți? Cea mai bună învățătură de dat fiilor este pilda voastră de a cinsti pe cei ce s-au ostenit cu creșterea voastră”².

Concluzii

Având în vedere aspectele surprinse în acest mic excurs în literatura omiletică a secolului al XX-lea, reținem în chip deosebit chemarea eclezială a familiei, care se manifestă plenar în sfântul locaș, dar se prelungește haric și în „biserica de acasă”. Însușirile Bisericii (una, sfântă, sobornicească și apostolească), trebuie să devină însușiri de bază ale familiei creștine, din care derivă, apoi, toate virtuțile care întăresc familia, spre fericire, liniște și prosperitate: iubirea jertfelnică, fidelitatea, viața cumpătată, munca cinstită, altruismul etc., virtuți care pot fi socotite, pe bună dreptate, prieteni (prietene) ale vieții conjugale și care dovedesc din partea membrilor acelei familii responsabilitate înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. În contrast, atragem atenția că familia are și dușmani, de care trebuie să se ferească: ateismul și credințele deșarte, viața dezordonată, lenea, parazitismul, infidelitatea și divorțul, ura și egoismul etc.³. Sfințenia căsătoriei, solidaritatea în familie și între familii, demnitatea maternității și a paternității, a filiației și a fraternității, sunt daruri ale iubirii lui Dumnezeu ce trebuie cultivate și afirmate în societatea contemporană. Trebuie înțeleasă și mai profund și cultivată și mai mult, legătura sfântă care există între taina familiei și taina Bisericii, între taina copilului și taina persoanei. Niciodată, familia nu poate fi redusă la aspectul ei biologic, juridic, psihologic, sociologic sau cultural. Ea este mai mult decât toate acestea laolaltă și le transcende, pentru că are vocația de a fi în lume, icoana iubirii divine veșnice, purtând în ea taina mântuirii și a vieții veșnice⁴.

¹ *Ibid.*, p. 424.

² *Ibid.*

³ Pr. Vasile Gordon, *Principii de viață în familia creștină*, în vol. *Bucuria nunții binecuvântate. Cateheze pentru familia creștină*, Editura Cuvântul Vieții, București, 2011, p. 123.

⁴ † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Familia creștină – speranța României*, în vol. *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, București, 2001, p. 35.